

Európa füzetek

**CE jelölés
az ipari termékeken**

**12. füzet
Nem-automatikus működésű
mérlegek (NAWI)**

Budapest, 2003

Tisztelt Vállalkozó!

Az ITDH Magyar Befektetési és Kereskedelemfejlesztési Közhasznú Társaság (ITDH) Euro Info Központja gondozásában megjelenő nagy sikerű Európa füzetek sorozat új kötetekkel, a CE jelölés alkalmazásának jogszabályi háttérét és gyakorlati kérdéseit bemutató újabb füzetekkel bővül.

A kiadványsorozat célja olyan rövid, jól kezelhető összefoglalók biztosítása, melyek segítségével Ön meg tudja határozni, milyen követelmények alapján helyezhető el termékén a CE megfelelési jelölés.

Minden kötet utolsó fejezete olyan szervezeteket sorol fel, amelyekkel kapcsolatba lépve Ön a témával kapcsolatos információkhoz juthat. Itt szeretnénk kiemelni az Euro Info Központunkban működő HelpDesk-szolgáltatást, melynek igénybevételével az érdeklődők telefonon, faxon és e-mailen kérdéseket tehetnek fel, internetes oldalunkon pedig aktuális információkat találnak az érintett termékkörrel, a már hatályos harmonizált jogszabályokról, illetve az esetlegesen szükséges szakértői tevékenység bevonásáról.

A jelen 12. kötet a nem-automatikus működésű mérlegek CE jelölésével kapcsolatos legfontosabb szabályokat és eljárásokat tartalmazza, valamint azokat az intézményeket, hatóságokat, amelyekről a téma kapcsán információ kapható. A sorozat keretében az alábbi kötetek jelentek meg:

- Alapvető tudnivalók
- Gépek
- Kisfeszültségű berendezések (LVD)
- Elektromágneses összeférhetőség (EMC)
- Melegvízkazánok
- Gázkészülékek
- Orvostechikai eszközök
- Játékok
- Nyomástartó berendezések (PED)
- Robbanásbiztos berendezések (ATEX)
- Rádióberendezések és távközlő végberendezések (R&TTE)
- Nem-automatikus működésű mérlegek (NAWI)
- Egyéni védőeszközök (PPE)

A kötet a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium és az Országos Mérésügyi Hivatal (OMH) szakmai támogatásával, munkatársai segítségével készült, akiknek ezúton mondunk köszönetet.

A kiadvány készítői remélik, hogy ezáltal hozzájárulhatnak a magyarországi vállalkozások európai uniós csatlakozásra való felkészüléséhez.

Budapest, 2003. április

A kiadó

12. füzet

Nem-automatikus működésű mérlegek (NAWI)

1. CE megfelelőségi jelölés – miért és hogyan?

Az Európai Unióhoz való csatlakozás feltételeinek megteremtése érdekében Magyarország nemzeti jogszabályként bevezette az új megközelítési irányelveket. A termékbiztonsággal és a fogyasztók védelmével kapcsolatos magyar jogszabályok a piacra helyezés feltételeként előírják a megfelelőségi jelölés használatát. Általános cél a termékek szabad áramlása, azaz a kereskedelem technikai akadályainak megszüntetése. Ennek érdekében vezettek be **harmonizált előírásokat és eljárásokat**, amelyek szükségtelenné teszik a megfelelőségértékelési eljárások tagországonkénti megismétlését. A belső piacon a termékek szabad áramlásának alapja a **CE jelölés**, amely a magyar gyártók és exportálók számára is megnyitja az európai piacokat.

A megfelelőséget jelző **CE jelölést** a nem-automatikus mérlegeknél kiegészíti a jelhez tartozó zöld M betűt feltüntető **“metrológiai bélyeg”**, jelezve a mérés technikai követelményeknek való megfelelőséget.

A nem-automatikus működésű mérlegekre vonatkozó alapvető követelmények irányelvben való meghatározásának célja a mérés technikai követelmények rögzítése, amelynek fogyasztóvédelmi szerepe is nyilvánvaló, mivel ezáltal a fogyasztót megvédi a mérlegekkel végzett helytelen mérés következményeivel szemben.

Az irányelvben rögzített alapvető követelmények részletes kifejtése, a követelmények ellenőrzési módja **harmonizált szabványban** található, amelynek alkalmazása nem kötelező. Mivel az irányelv bevezetése után a tagországok körében végzett összehasonlítások nem bizonyították az egyes tagországokban végzett megfelelőségértékelési eljárások azonos szintjét, ezért az irányelvben és a szabványon felül további útmutatók jelentek és jelennek meg. Ezek terjedelme ma messze meghaladja a szabványét.

A **gyártó vagy EU-n belüli meghatalmazott képviselője** felelős az előírásoknak megfelelő termék előállításáért, a kötelező és választható megfelelőségértékelési eljárások elvégzéséért a tanúsító

testületeknél, a **CE jelölés** és a kötelező kiegészítő feliratok elhelyezéséért, a megfelelőségi nyilatkozat elkészítéséért. A gyártási dokumentáció és a tanúsító testületek által kiadott tanúsítványok, valamint a minőségbiztosítási rendszer működésén alapuló, a termékminőség garanciáját nyújtó gyártói ellenőrzési dokumentumok megőrzése a gyártó vagy EU-n belüli meghatalmazott képviselője felelőssége.

A nem-automatikus működésű mérleg nem esik a 2001. június 1-jén érvénybe lépett **PECA megállapodás** (Protocol of European Conformity Assessment) **(1)** hatálya alá, ezért e termékek esetén a kölcsönös elfogadás a csatlakozásig még nem érvényesül.

A **CE jelöléssel** kapcsolatosan a sorozat *Alapvető tudnivalók* című 1. füzetében található további információ.

2. A nem-automatikus működésű mérleg (NAWI) irányelv és az azt honosító magyar rendelet

A nem-automatikus működésű mérlegekre vonatkozó **90/384/EGK irányelv** 1990-ben jelent meg. A tagországoknak 1992 júliusáig kellett a nemzeti jogrendbe illeszteniük, és legkésőbb 1993. január 1-től alkalmazniuk. A 10 éves bevezetési időszak, mely megengedi, hogy olyan mérlegeket is forgalomba hozzanak, amelyek az irányelv hatálya lépése előtt érvényes előírásoknak felelnek meg, 2002 végén lejárt.

A **globális megközelítés szerinti modulok (2)** és megfelelőségi jelölés új szabályait követve, a **93/68/EGK irányelvvel** módosították a **90/384/EGK irányelv** megfelelőségértékelési eljárásokra vonatkozó leírását. Az irányelv meghatározza, hogy mely esetekben kell a mérlegekre vonatkozó alapvető metrológiai követelményeket alkalmazni, részletesen leírja az alkalmazható megfelelőségértékelési eljárásokat, a mérlegeken elhelyezhető feliratokat és a tanúsító testületekre vonatkozó követelményeket. Ezenkívül rögzíti a tagországok piacfelügyeleti feladatait. Az eredeti irányelv a módosító irányelvvel egységes szerkezetben megtalálható a következő címen: europa.eu.int/eur-lex.

A jogharmonizációs munka eredményeként a **19/1998. (IV. 17.) IKIM rendelettel** megjelent az irányelv előírásaival összeegyeztethető hazai jogi szabályozás, bizonyos korrekciók azonban a csatlakozás előtt szükségessé válnak a tagállamok számára kötelező ún. "uniós" elemek bevezetése érdekében.

A nem-automatikus működésű mérlegek kötelező hitelesítése a mérésügyről szóló **1991. évi XLV. törvény** és annak végrehajtási rendelete, a **127/1991. (X. 9.) Korm. rendelet** alapján történik.

3. A rendelet hatálya, kivételek

A **rendelet hatálya** az alábbi felhasználási területeken alkalmazott mérlegekre terjed ki:

- a) kereskedelmi ügyletek;
- b) vám, illeték, tarifa, adó, birság, díj vagy hasonló típusú fizetés;
- c) jogszabályok vagy más szabályok alkalmazása, ill. szakértői vélemények bíróság részére történő adása;
- d) orvosi gyakorlatban vizsgálatok és kezelések;
- e) gyógyszerek és gyógyhatású készítmények gyógyszerügyi előállítás, valamint orvosi és gyógyszerügyi laboratóriumokban végzett analízisek;
- f) mért tömeg alapján ár meghatározása, valamint áruk fogyasztó részére történő előrecomagolása, illetve egyéb módon történő közvetlen értékesítése.

Az előbb felsorolt esetek fő jellemzői:

- a) Ezen ügyleteknél az ár arányos a tömeggel;
- b) nemcsak a tömeggel arányos szituációkat jelenti, hanem amikor a tömeg más módon, (pl.: sávosan) határozza meg a szolgáltatás díját (pl.: postai díjak, repülőtéri csomagfeladás);
- c) azokra az esetekre vonatkozik, ahol a mérlegelést nem metrológiában jártas személy végzi, ezért nem vonatkozik a metrológiai laboratóriumokra, hatósági intézményekre, amennyiben a szakértelem és a visszavezettség biztosítása egyértelmű;
- d) ez a felhasználási terület nálunk nem esik (időszakos) hitelesítési kötelezettség alá, azonban a piacra helyezés esetén a tanúsítási eljárás kötelező;
- e) gyógyszerárak és gyógyszergyári minőség-ellenőrző laborok alkalmazására érvényes, nem vonatkozik viszont a gyógyszergyárak fejlesztő- és kutató-laboratóriumaira, valamint az állatgyógyászatra;
- f) olyan kereskedelmi eladás során, ahol a mérés a vevő jelenlétében történik, beleértve az önkiszolgáló mérlegeket, valamint a névleges töltőtömeggel nem rendelkező előrecsomagolt termékek nem a vevő jelenlétében történő mérése esetén.

A névleges töltőtömeggel rendelkező termék előrecsomagolása esetén csak a névleges töltőtömeg (mintavételes) ellenőrzéséhez használt mérlegekre vonatkozik.

Nem terjed ki a jogszabály hatálya – a vevők közvetlen kiszolgálásának esetét kivéve – a másod-készülékekre (pl.: nyomtatóra, másodkijelzőkre, számítógépekre), ha azok a mérési eredményeket ismétlik, nem befolyásolják a mérleg helyes működését, valamint ha a mérési eredményeket a mérleg kinyomtatja, ill. tárolja és ha mérési eredmények az ellenérdekelt felek számára hozzáférhetőek.

Nem-automatikus üzemmóddal is rendelkező automatikus működésű mérlegek esetén csak a nem-automatikus üzemmód esetére kell a követelményeket alkalmazni. Az automatikus mérlegekre vonatkozó szabályozást a készülő mérőeszköz (MID) irányelv, ill. annak Mi-06 melléklete fogja megvalósítani.

4. Alapfogalmak

A **mérleg** egy test tömegének meghatározására szolgáló mérőeszköz, az ezen testre ható gravitációs erő felhasználásával.

Automatikus működésű mérleg: a működés szempontjából lényeges valamennyi művelet kezelő személy beavatkozása nélkül, a mérőeszközre jellemző belső program szerint megy végbe (adagolómérleg, osztályozómérleg, szállítózsalag-mérleg, szakaszos összegzőmérleg, dinamikus vasúti/közúti mérleg).

Nem-automatikus működésű mérleg: olyan mérleg, amely a kezelő beavatkozását teszi szükségessé a mérlegelés folyamán (pl. a mérendő tömeg felhelyezése, a mérési eredmény elfogadása).

Osztásérték (d): az osztásérték skálás mérleg esetén a két szomszédos osztásköz közötti távolság tömegben kifejezve, míg számjegyes kijelzés esetén két egymás után következő kijelzett érték közötti különbség.

Pontossági osztályok:

különleges pontosság	I	(pl. analitikai mérleg)
nagy pontosság	II	(pl. labormérleg)
közepes pontosság	III	(pl. közforgalmi mérleg)
kis pontosság	IIII	(pl. durva mérleg)

Hitelesítési osztásérték ("e"): a gyártó adja meg, a hibahatár alapját képezi. A skálával rendelkező mérlegek esetén azonban az "e" meghatározása a következő szabályok szerint történhet:

- A IIII és III pontossági osztály (p.o.) esetén minden esetben $e = d$.
- A II és I p.o. mérlegeknél, ha a kijelző utolsó helyértéke alkalmas módon (sraffozás, zárójel, más méret) megkülönböztetett – akkor ez a megkülönböztetett helyérték az ún. segédkijelzőt valósítja meg. Ha van segédkijelző, akkor segédkijelzőn felül fennmaradó ún. főkijelző utolsó, legkisebb helyértéke adja az "e" értékét. Ha segédkijelző nincs, akkor természetesen $e = d$.

5. Alapvető követelmények

Az alapvető követelmények az irányelv I. sz. mellékletében találhatók, itt csak a hibahatárt emeltük ki a II–IIII pontossági osztályokra. A hibahatárt, azaz a megfelelőségértékelési eljárásban megengedett eltéréseket "e"-ben kifejezve a következő táblázat adja meg.

Az időszakos és javítás utáni hitelesítéskor is ugyanez a hibahatár érvényes. A már használatban lévő mérleget hibásnak kell tekinteni, ha a mért hibák meghaladják az ún. üzemi hibahatárt, ami a táblázatban szereplő értékek kétszerese.

Hibahatár	II	III	IIII
$\pm 0,5 e$	$0 \leq m \leq 5000$	$0 \leq m \leq 500$	$0 \leq m \leq 50$
$\pm 1 e$	$5000 < m \leq 20\ 000$	$500 < m \leq 2000$	$50 < m \leq 200$
$\pm 1,5 e$	$20\ 000 < m \leq 100\ 000$	$2000 < m \leq 10\ 000$	$200 < m \leq 1000$

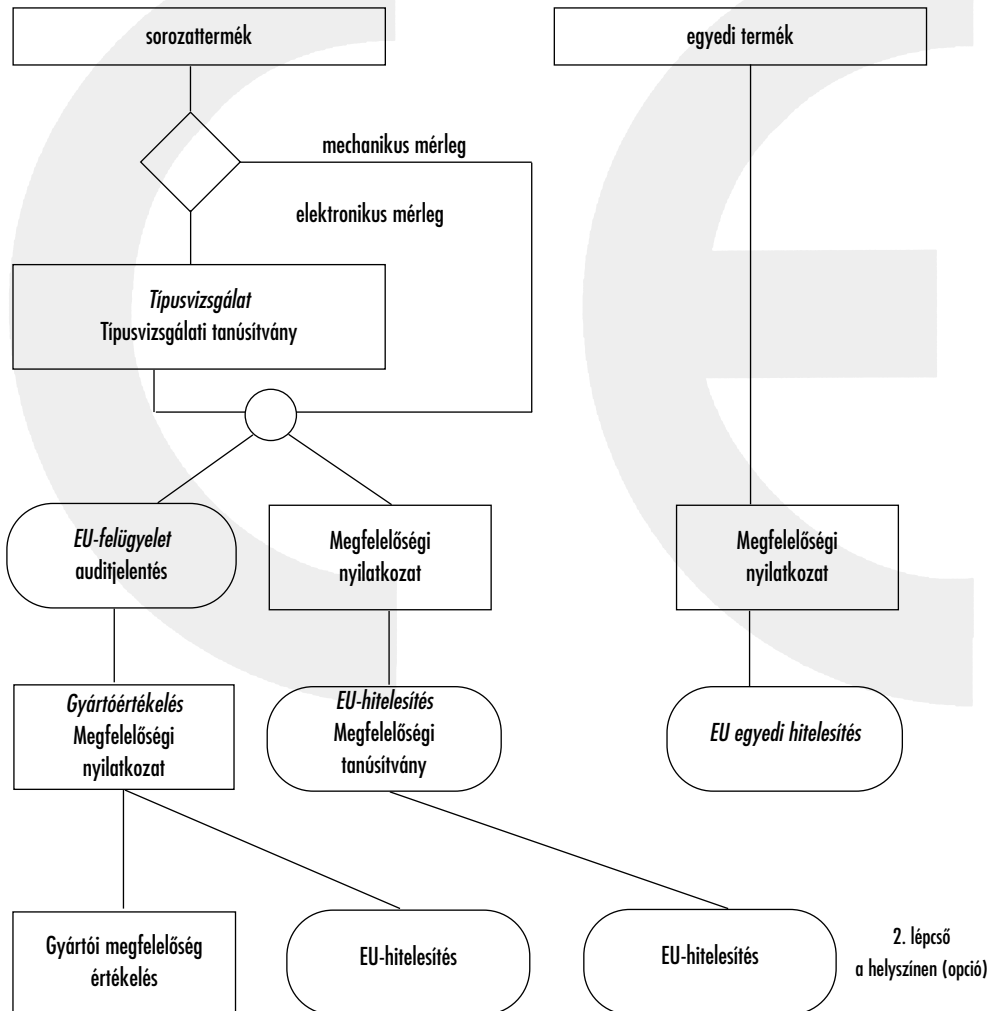
6. Tanúsítási eljárás

Az irányelv II. sz. melléklete részletesen leírja a **megfelelőségértékelési** eljárásban választható **modulokat (2)**. A vásárlóközönség (fogyasztók) védelme érdekében a választható tanúsítási eljárásokban egy független harmadik fél, azaz kijelölt tanúsító testület közreműködését valamilyen formában megkövetelik. Az igénybe vehető modulok lényegileg az általános "G" (EU egyedi hitelesítés), "B+D" (típusvizsgálat és minőségbiztosítás), "B+F" (típusvizsgálat és EU-hitelesítés) moduloknak feleltethetők meg elektronikus mérlegeknél, míg a mechanikus mérlegeknél a "B" (típusvizsgálat) modul elmarad.

Az **egyedi, ill. különleges rendeltetésű mérlegek** esetén a gyártói megfelelőségi nyilatkozat és a műszaki dokumentáció alapján a tanúsító testület ún. EU egyedi hitelesítést végez.

A **sorozatgyártású termékre** a tanúsító testület, a típusvizsgálatot követően típusvizsgálati tanúsítványt bocsát ki. A típusvizsgálatot követően a gyártó két tanúsítási út közül választhat. A minőségbiztosítással rendelkező gyártó a tanúsító testülettől ún. EU-felügyeletet kérhet és a felügyelettel rendelkező gyártó által kiállított megfelelőségi nyilatkozat kibocsátásával a tanúsítási folyamat lezárul. A minőségbiztosítással, ill. EU-felügyelettel nem rendelkező gyártó által kiállított megfelelőségi nyilatkozat viszont önmagában nem elegendő, kezdeményezni kell egy erre a feladatra kijelölt testületnél az EU-hitelesítést, amelynek megtörténtét a megfelelőségi tanúsítvány igazolja.

További megszorítás, hogy a nem hordozható, vagy nehézségi gyorsulás értékére érzékeny mérlegeknél a vizsgálatok nagyobb részét a felállítás helyén kell elvégezni, emiatt a tanúsítás két lépcsőben történik. A gyártó telephelyén az állandó jellemzők, míg a felállítás helyén a változó jellemzők vizsgálata történhet.

A tanúsítás folyamatábrája

Megjegyzések:

- A kerekített téglalapok bejegyzett testület tevékenységét jelentik.
- Ezen EU-tanúsítási modulok teljes mértékben felváltják a korábbi nemzeti jogszabályok alapján történő típusvizsgálatot és első hitelesítést, ezt mutatja az EU-jelző. Ez teljesen független attól, hogy a termék piacra helyezése más tagállamban vagy a gyártó telephelye szerinti tagállamban történt, azaz a nemzeti típusvizsgálat és első hitelesítés intézménye a nem-automatikus mérlegek vonatkozásában teljes mértékben megszűnik.
- A gyártó szabadon választhat a tanúsító szervezetek közül, de nyilatkoznia kell arról, hogy más testülethez nem fordult.
- Az ellenőrzés minden darab gyártott termékre kiterjed.
- Az ún. "egyedi hitelesítés" kivételes eljárás, ezek száma a típusengedélyek számát sem éri el.
- Az irányelv nem érinti a már használatban lévő mérlegek ellenőrzési módszerét, ha az adott tagállamban az időszakos újrahitelesítés intézményrendszere működik, akkor az teljes mértékben érintetlen marad.
- A hétköznapi gyakorlatban a gyártás minőségbiztosításán alapuló és EU felügyelettel alátámasztott tanúsítást (típusjegyzőségi nyilatkozat, termékminőség-garancia nyilatkozat) sok esetben a gyártók "gyártói EU-hitelesítésnek" nevezik.

6.1. Megfelelőségi jelölés

A mérés technikai megfelelőséget tanúsító jel a CE jelölés, kiegészítve az évszám utolsó két számjegyével, az EU-felügyeletben vagy EU-hitelesítésben eljáró tanúsító testület azonosítási számával, valamint a zöld M metrológiai jellel.

A CE jelölés és kiegészítő jelölései

Az ismertetett példában szereplő 96 szám az 1996. évre utal, míg a 122 szám a 0122 számon bejegyzett holland mérésügyi intézet (NMI) azonosítási száma. A CE jelölést a gyártó, ill. annak meghatalmazottja viszi fel. A bejegyzett testület azonosító számának felviteléért a tanúsító szervezet a felelős. Ezen jeleket és feliratokat, beleértve az azonosító számokat is, előzetesen, a gyártási folyamatban is fel lehet vinni, hogy azok tartósságát biztosítsák, azonban ezek a jelek csak a tanúsítási folyamat lezárásával válnak érvényessé.

Az adattáblán további feliratokat is el kell helyezni. A következő ábrán egy mérlegadattábla látható, ahonnan a gyártó nevét eltávolítottuk.

Type	Max	Min	e=	Made in
	0-3 kg	5 g	1g	SNR
01 <input type="text"/>	3-10 kg		5 g	TDNR
0122 T	10-32 kg		10 g	
+ ... °C/+ ... °C				

Ez egy előre gyártott, nem végleges, kitöltendő mezőket is tartalmazó adattábla, előzetesen felvitt CE jelöléssel. Jól látható, hogy a mérleg 2001-ben került tanúsításra, az EU felügyeletért felelős tanúsító szervezet a 0122 számú NMI (Hollandia nemzeti metrológiai intézete).

A típusjel és gyártási szám, valamint típusvizsgálati tanúsítvány száma rovat még nincs kitöltve. Hasonlóan hiányzik a két félkörrel lezárt keretből a pontossági osztály jele, ami itt csak a III pontossági osztály lehet. Amennyiben a hőmérsékleti tartomány, valamint a "T" tárazási tartomány rovatot nem töltik ki, akkor a szabványban meghatározott alapértékek lesznek érvényesek.

Amennyiben a mérleg egy részegysége nem teljesíti az előírásokat, vagy azt nem vetették alá a megfelelő-ségértékelési eljárásoknak, úgy arra az áthúzott piros M betűt tartalmazó címkét, ill. feliratot kell felvinni.

Ha a mérleget nem az irányelvben meghatározott feladatokra használják és a CE jelölés "csak" más irányelvek (EMC, kiefeszültségi, ATEX irányelv) követelményeinek való megfelelést tanúsítja, akkor az évszám és a zöld M elmarad.

6.2. Lezárás

A mérleget a típusvizsgálati tanúsítványban előírt helyeken és módon a gyártó a tanúsítási eljárás előtt, ill. közben a megfelelő lezáró bélyegekkel látja el. Ez ma már többnyire roncsolás nélkül el nem távolítható, öntapadó bélyeg, amely a gyártó, annak valamelyik gyáregysége, esetleg alkalmazottja, illetve általa felhatalmazott szervezet azonosítására is szolgál. Ha a tanúsítás két lépcsőben történik, akkor a mérlegfelállítás helyén történő végső beszabályozásához egyes bélyegek eltávolítása és újabbak felhelyezése szükséges, de lehetnek olyan lezárási helyek, amelyek érintetlenül maradhatnak.

Gyári lezáró öntapadó bélyeg: (MT a gyártó, D a gyáregység jele)

7. Szabványok és útmutatók

A részletes követelményeket rögzítő harmonizált szabvány előírásait teljesítő mérlegek automatikusan teljesítik az irányelvben megadott alapvető követelményeket. „**A nem-automatikus működésű mérlegek mérés-technikai követelményei és vizsgálata**” című szabványt az Európai Szabványügyi Bizottság (CEN) **EN 45501:1992** jelzettel adta ki. A szabvány részletesen tartalmazza a nem-automatikus működésű mérlegekre vonatkozó fogalmakat, mérés-technikai, konstrukciós és funkcionális követelményeket, és megadja ezek típusvizsgálat és a hitelesítés során alkalmazandó ellenőrzési módját.

A szabvány magyar nyelvű honosított változatát a **Magyar Szabványügyi Testület (MSZT)** 1996-ban adta ki **MSZ EN 45501:1996** jelzettel. A szabvány az MSZT szabványboltjában szerezhető be.

A szabvány fontos szerepét mutatja, hogy alkalmazása nem kötelező ugyan, mégis a megjelenése óta az unió gyakorlatában szabványtól való eltérés alig történt, mivel az mind a gyártó, mind a tanúsító szervezet számára nagy felelősséget jelent. A 82 oldalas szabvány nem csak a gyártók, hanem a javítók és felhasználók számára is hasznos információkkal szolgál.

A szabvány kidolgozása során arra törekedtek, hogy az megegyezzen a törvényes metrológia globális szervezetének – OIML (www.oiml.org), OIML R-76-1992 számú – ajánlásával. (Az OIML ajánlások szabadon nem hozzáférhetőek.)

7.1. WELMEC útmutatók

A Bizottság támogatásával és 15 típusvizsgálati tanúsító szervezet részvételével 1993-ban lezajlott "EUR 15303 EN" nemzetközi összehasonlítás nem igazolta teljes mértékben a különböző tanúsító helyeken végzett vizsgálatok egyenértékűségét és a követelmények egységes értelmezését, ill. alkalmazását. Ezért a Bizottság Ipari Igazgatósága a „**Nyugat-európai Törvényes Metrológiai Szervezetek Szövetségét**”, a **WELMEC**-et kérte fel további harmonizációs feladatra. Ez a folyamatos munka a mérleggyártók szövetségének jelenlétében a WELMEC WG-2 munkabizottságában jelenleg is zajlik. Eredményei a Welmec útmutatók formájában mindenki számára szabadon hozzáférhetőek a www.welmec.org címen. Az ajánlásokat munkabizottsági állásfoglalások egészítik ki, amelyek hosszú távon beépülnek a meglévő vagy új útmutatókba.

Az útmutatók feladatai:

- Az irányelv és a szabvány egységes értelmezésének megteremtése.
- A szabványban sem szabályozott, de általánosnak tekinthető részletkérdésekben az útmutatás (szabványmódosítás, ill. kiegészítés helyett).
- A szabványban nem szabályozott és technikai haladás által szükségessé vált követelmények és megoldások egységesítése (szabványmódosítás, ill. kiegészítés helyett).

Az útmutatók összterjedelme jelenleg közel 300 oldal, messze meghaladja a szabvány terjedelmét. Ezek az útmutatók ugyan nem szabványok, jogi érvénnyel sem bírnak, és a közösség hivatalos lapjában a harmonizált szabványokra előírt módon rájuk való hivatkozást nem jelentettek meg. Általános alkalmazásukat biztosítja azonban, hogy ezektől való eltérés mind a gyártók, mind a bejegyzett testületek számára kockázatot jelentenek.

A jelenleg érvényes, a nem-automatikus mérlegekre vonatkozó Welmec ajánlások (Guide-ok):

- 2.0 90/384/EGK irányelv – közös alkalmazás
- 2.1 Kiértékelők/kijelzők vizsgálata
- 2.2 POS terminál (árszámító rendszerek)
- 2.3 Szoftvervizsgálat
- 2.4 Mérlegcellák
- 2.5 Moduláris koncepció, PC-k és digitális perifériák vizsgálata
- 5 A 90/384/EGK direktíva, magyarázat és értelmezés
- 7 Perifériák és interfészek vizsgálata

Általános információt ad ezek közül az 5. számú, az irányelvet értelmező, valamint a 2.0 számú útmutató.

Jelenleg kidolgozás alatt áll a nem-automatikus működésű mérlegek piacfelügyeleti tevékenységét szabályozó útmutató. Továbbá készültek/készülnek – a rövidesen megjelenő – Mérőeszköz irányelv (MID) automatikus működésű mérlegekre vonatkozó mellékletének alkalmazását szabályozó útmutatók (pl. szoftvervizsgálat, osztályozómérlegek).

8. Megfeleléségi nyilatkozat, Műszaki dokumentáció

A mérleg Műszaki dokumentációjának fő tartalmi követelményeit az irányelv III. melléklete rögzíti. Mivel a dokumentációt a tanúsítási eljárásban, sorozatgyártás esetén a típusvizsgálatkor, egyedi, ill. különleges rendeltetésű mérleg esetén az egyedi hitelesítéskor, a tanúsító testületnek be kell adni, ill. be kell mutatni, **a dokumentációt minden esetben harmadik fél ellenőrzi.**

A Műszaki dokumentáció fő részei:

- ✓ A típus általános leírása;
- ✓ Alkotórészek, szerkezeti részegységek, áramkörök, stb. konstrukciós tervei, gyártási rajzai és tervei, valamint ezek működésének megértéséhez szükséges magyarázatok;
- ✓ Az alkalmazott szabvány(ok), vagy attól való eltérés és indoklás;
- ✓ Tervezési számítások, vizsgálatok eredménye;
- ✓ Vizsgálati jegyzőkönyvek;
- ✓ Típusvizsgálati jegyzőkönyvek és tanúsítványok az alkalmazottal megegyező vagy hasonló alkatrésze, részegységre, mérlegre.

A dokumentáció ajánlott részletes felépítése a Welmec 2.0 útmutatóban található.

8.1. Megfeleléségi nyilatkozat

A **Megfeleléségi nyilatkozatot** a gyártó állítja ki. Ha a gyártó minőségbiztosítással nem rendelkezik, vagy EU-felügyeletet nem kért, akkor a megfeleléségi nyilatkozatra záradékot kell tenni, amely jelzi, hogy a megfeleléségi nyilatkozat csak a megfeleléségi tanúsítvánnyal együtt érvényes.

Ha a mérleg hordozható, de nehézségi gyorsulás („g”) függő, azonban a felállítási hely „g” értékét a gyártási helyen figyelembe vették, akkor a figyelembe vett „g” értéket, vagy a „g” zóna jelét a megfeleléségi nyilatkozatban és az adattáblán fel kell tüntetni.

- ✓ A figyelembe vett „g” értékét pl.: $g=9,80654 \text{ m/sec}^2$ alakban.
- ✓ A nemzeti „g” zóna azonosító nevét. Nálunk a III és IIII pontossági osztályban az egész ország egy „g” zónának tekintendő, míg a II pontossági osztályban egy közigazgatási egység egy „g” zóna és ennek nevét (város, község) kell feltüntetni.
- ✓ Alkalmazható az új, nemzetközi „g” zóna jelölés is pl.: 49-52 \equiv 0-200 alakban, ahol 49 és 52 a gyártó által szabadon meghatározható „g zóna” szélességi fok határai, míg 0 és 200 a tengerszint feletti magasság határait jelzi.

A megfelelőségi nyilatkozat javasolt felépítése a Welmec 2.0 ajánlás alapján

Name und Anschrift des Herstellers oder seines autorisierten Vertreters <i>Name and address of manufacturer or his authorised representative</i> A gyártó, ill. meghatalmazott képviselőjének neve és aláírása.	Muster <i>Specimen</i> Minta	A
---	------------------------------------	----------

	KONFORMITÄTSEKLÄRUNG <i>Declaration of conformity</i> Megfeleléségi nyilatkozat
---	--

Die nichtselbsttätigen Waage
The non-automatic weighing instrument
Nem-automatikus működésű mérleg

Hersteller: <i>Manufacturer:</i> Gyártó:	
Typ/Modell: <i>Type/Model:</i> Típus:	
Nr. der EG-Bauartzulassung (gegebenen falls): <i>No of the EC type-approval certificate (where applicable):</i> Az EU-típusvizsgálati tanúsítvány száma (ha alkalmazható)	

entspricht dem in der Bescheinigung über die Bauartzulassung beschriebenen Baumuster, sowie den Anforderungen der EG-Richtlinie 90/384/EWG in der jeweils geltenden Fassung und den Anforderungen folgender EG-Richtlinien:

corresponds to the production model described in the EC type-approval certificate and to the requirements of the Council Directive 90/384/EEC as amended and to the requirements of the following EC directives:

megfelel a típusvizsgálati tanúsítványban leírt típusnak, valamint a 90/384/EGK irányelv mai nappal hatályos követelményeinek, valamint a következő EU-irányelveknek:

Unterschrift Signature Aláírás	Datum Date Dátum
--------------------------------------	------------------------

9. Tanúsító (kijelölt, bejelentett, bejegyzett) testületek

A tanúsítási eljárás során az alábbi tevékenységekre kijelölt és a Bizottság, illetve tagállamok felé bejelentett, azonosítási számot kapott (bejegyzett) testületekre van szükség:

- EU-típusvizsgálat
- EU-egyedi hitelesítés
- EU-hitelesítés
- EU-felügyelet

Megi.: Egy testület több tevékenységre is kijelölhető.

A tanúsító szervezetekkel szemben támasztott követelmények az irányelv V. mellékletében találhatók:

- Megfelelő személyzettel és felszereléssel kell rendelkeznie;
- A szervezetnek műszaki kompetenciával és szakmai integritással kell rendelkeznie;
- Teljes mértékben függetlennek kell lennie a mérlegek gyártásában, értékesítésében közvetlenül vagy közvetetten érdekelt személyektől, csoporttól, ill. szervezettől;
- Szakmai titoktartást kell biztosítania;
- Állami garanciával vagy polgári felelősségbiztosítással kell rendelkeznie.

Ezeket az előírásokat Magyarországon a műszaki termékek megfelelőségét vizsgáló, ellenőrző és tanúsító szervezetek kijelölésének részletes szabályairól szóló **4/1999. (II. 24.) GM rendelet** tartalmazza.

A bejelentett (notifikált) testületek jegyzéke többek között a www.welmec.org címen, továbbá az EU-hivatalos lapjában megtalálható. A bejelentett testületek döntő többsége a nemzeti törvényes metrológiában korábban is tevékenykedő típusvizsgálati, ill. hitelesítő szervezet.

Hazai kijelölt tanúsító szervezet jelen kiadvány kiadása időpontjában még nincsen, ennek megfelelően hazai bejelentett szervezet sincs. Hazánk európai uniós csatlakozásáig sor kerül a hazai szervezet kijelölésére és bejelentésére. A kijelöléssel kapcsolatban további információkról a **Gazdasági és Közlekedési Minisztérium Kijelölési Titkársága** nyújt felvilágosítást. Elérhetőségük megtalálható a kiadvány 14. fejezetében, a Kijelölt tanúsító szervezetek pont alatt.

Az **Országos Mérésügyi Hivatal** tevékenységét a nem-automatikus működésű mérlegek vonatkozásában is (típusvizsgálat, első, javítás utáni és időszakos hitelesítés, egyedi hitelesítés, ellenőrzés) a mérésügyről szóló **1991. évi XLV. törvény** és a végrehajtását szabályozó **127/1991. (X. 9.) Korm. rendelet** szerint végzi.

10. Piacfelügyelet

A piacfelügyelet feladata intézkedni a CE jelölést nem, vagy jogosulatlanul viselő mérlegek forgalomból való kivonásáról. A nem-automatikus működésű mérlegekre vonatkozó piacfelügyeleti tevékenységet a készülő (2003) Welmec útmutató részletesen fogja ismertetni. Az irányelv ismerteti azt az eljárást, amely alapján a jelölést jogtalanul viselő termékek az EU belső piacáról kitalhatók. A kitalás előtt a gyártó vagy forgalmazó megfelelő türelmi időt kap a hiányosság orvoslására.

A mérőeszközök általános piacfelügyeleti feladatait a **Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség az Országos Mérésügyi Hivatal** közreműködésével látja el.

11. A régi és új szabályozás közötti különbség

A hitelesítési kötelezettség megállapítása az új szabályozás szerint már nem a mérleg pontossági osztálya alapján, hanem a mérleg alkalmazási területe alapján került megállapításra. Az új szabályozás a mechanikus és mérőelemként rugót nem tartalmazó mérlegek esetén megszünteti a típusvizsgálati kötelezettséget. Korábban minden mérleg harmadik fél által hitelesítésre került. Az új szabályozás a hitelesítési lehetőség mellett bevezeti a minőségbiztosításon alapuló gyártói megfelelőségértékelést, ha a gyártó harmadik (független) fél általi felügyeletnek veti alá magát. Az új szabályozás minden esetben (hitelesítés esetén is) megköveteli a gyártói megfelelőségi nyilatkozatot, ezzel is megerősítve a gyártó felelősségét. A korábbi típusvizsgálat és a hitelesítés érvényessége csak egy országra terjedt ki, az új európai eljárás alapján elvégzett tanúsítás minden tagállamra és az EFTA országokra is érvényes.

12. Az irányelv és a hazai szabályozás összevetése

A **19/1998. (IV. 17.) IKIM rendelet**tel az irányelv előírásaival összeegyeztethető hazai jogi szabályozás jelent meg. A jogharmonizáció második lépéseként azonban ezt még ki kell egészíteni az "uniós" elemekkel, vagyis a tagállamokra vonatkozó követelmények (notifikálási eljárások, biztonsági záradék, stb.) beépítésével, melyek érvényesítésére hazánk Európai Unió tagságát megelőzően nincs lehetőség. A piacfelügyeleti feladatok megosztása is tisztázásra vár. A **19/1998. (IV. 17.) IKIM** rendelet módosítása folyamatban van, az említett hiányosságok és eltérések a csatlakozásig megszűnnek.

13. A nem-automatikus működésű mérlegekre vonatkozó nem méréstechnikai követelmények

A nem-automatikus működésű mérlegekre a specifikus irányelven kívül más irányelvek követelményei is érvényesek a következők szerint:

- A hálózati táplálású mérlegeknek ki kell elégíteniük a **72/23/EKG kiefeszültségi irányelv** és azt honosító **79/1997. (XII. 31.) IKIM** rendelet követelményeit. Ezen rendelettel kapcsolatos ismeretokről további tudnivalókat sorozatunk *3. – Kiefeszültségű berendezések biztonsági követelményei (LVD)* kötetében találhatnak.
- Az elektronikus mérlegeknek teljesíteniük kell az **elektromágneses összeférhetőségre** (kompatibilitásra) vonatkozó **EMC** követelményeket. A mérlegekre vonatkozó zavarállósági követelményeket és azok ellenőrzési módját az **MSZ EN 45501** szabvány is tartalmazza. A zaversugárzási követelmények viszont csak a **89/336/EKG irányelv**ben és azt honosító **31/1999. (VI. 11.) GM-KHVM együttes** rendeletben, valamint az azokhoz csatlakozó EMC szabványokban találhatók. Részletesen foglalkozik ezzel a témakörrel a sorozat *4. – Elektromágneses összeférhetőség (EMC)* kötete.
- **Robbanásveszélyes környezetben** ki kell elégíteni a **94/9/EK irányelv**ben (**ATEX**) és azt honosító **8/2002. (II. 16.) GM** rendeletben, az adott környezetre vonatkozó robbanásbiztonsági követelményeket, melyekről részletes tájékoztatást nyújt a sorozat *10. – Robbanásbiztos berendezések, védelmi rendszerek biztonsági követelményei (ATEX)* kötete.

Az adott felhasználási területen esetleg további általános vagy helyi szabályokat (biztonsági, speciális funkciók, kialakítás, stb.) is figyelembe kell venni. Ilyen pl. a vasúti járműmérlegeknél a MÁV C5 mérlegutasítása, valamint hídszabályzata, továbbá az élelmiszeriparban az élelmiszerral érintkező felületekre vonatkozó követelmények.

14. Hol található további információ?

- Az **irányelvekről, magyar rendeletekről, kijelölt szervezetekről** a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium (GKM) honlapjának "Gazdaság" menüjében a "Kijelölés", valamint a "Műszaki szabályozás" almenüben található információ. Jogszabályok alkalmazásával kapcsolatos kérdések telefonon vagy e-mailen feltehetőek a GKM Ipari Főosztály Műszaki Szabályozási Osztályán.

Gazdasági és Közlekedési Minisztérium

Ipari Főosztály

1054 Budapest, Kálmán Imre u. 2.

Tel.: (1) 472-8501

Fax: (1) 472-8420

E-mail: szabalyozas@gkm.hu

www.gkm.hu

- A **magyar szabványokról, a honosított harmonizált szabványokról** az alábbi címen található információ:

Magyar Szabványügyi Testület (MSZT)

1091 Budapest, Üllői út 25.

Tel.: (1) 456-6800

Fax: (1) 456-6916

www.mszt.hu

- **HelpDesk-szolgáltatás:** A hatályos, CE megfelelőségi jelölést előíró uniós és hazai előírásokról, az érintett termékkörrel az ITDH Euro Info Központ munkatársától kapható tájékoztatás.

ITDH Euro Info Központ

1061 Budapest, Andrássy út 12.

Tel.: (1) 472-8130

Fax: (1) 472-8131

www.itd.hu/hun/euroinfo

E-mail: euroinfo@itd.hu

Ennek keretében az érdeklődő vállalkozók számára az alábbi információk érhetők el:

- uniós hatályos jogszabályok,
- magyar, már hatályos harmonizált jogszabályok,
- mely termékekre vonatkozik a CE jelölés kötelező alkalmazása,
- vonatkozó egyezmények (PECA), stb.

Szakmai kérdések esetében, amennyiben szükséges, szakértői tevékenység bevonására (IHM, GKM, HÍF, FVF, más hatóságok, MSZT, továbbá vizsgáló és tanúsító szervezetek szakértőinek igénybevételével) van lehetőség. Az érdeklődők kérdéseiket telefonon, faxon, e-mailen tehetik fel; internetes oldalunkon pedig hasznos, aktuális információkat találhatnak. A szolgáltatás díjmentesen vehető igénybe.

- Az irányelvek alkalmazását számos adatbázis és gazdag irodalom támogatja. Ezek nagy része az unió valamely hivatalos nyelvén érhető el. Az Európai Bizottság az új megközelítésű irányelvek alkalmazására általános útmutatót készített. Emellett készültek ezen irányelvhez is a már említett Welmec útmutatók.

Az európai joganyagot, a határozatokat, a rendeleteket, az irányelveket, valamint a harmozított szabványok listáit az Európai Unió Hivatalos lapjában (Official Journal) publikálják, továbbá közzéteszik az alábbi webcimeken:

www.newapproach.org

europa.eu.int/eur-lex

europa.eu.int/comm/enterprise/newapproach/standardization/index.html

- A Welmec ajánlások elérhetők a Welmec honlapján:

www.welmec.org

- **Illetékes hatóságok:**

Országos Mérésügyi Hivatal

1124 Budapest, Németvölgyi út 37–39.

Tel.: (1) 458-5800

Fax: (1) 355-0598

www.omh.hu

E-mail: ugyfelszol@omh.hu

Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség

1088 Budapest, József krt. 6.

Tel.: (1) 210-4742

Fax: (1) 210-0741

www.fvf.hu

E-mail: fvf@fvf.hu

- **Kijelölt tanúsító szervezetekről információ kapható:**

Gazdasági és Közlekedési Minisztérium

Kijelölési Titkárság

1054 Budapest, Kálmán Imre u. 2.

Tel.: (1) 472-8656

www.gkm.hu/site/kijeloles/index.htm

Függelék

PECA-megállapodás (1)

Protocol of European Conformity Assessment

Jegyzőkönyv a megfelelőségértékelésről és az ipari termékek elfogadásáról,

84/2001. (V. 30.) Kormányrendelet

Hatályba lépés 2001. június 1.

Szektorális mellékletek:

- Gépek
- Villamosbiztonság (LVD)
- EMC
- Melegvízkazánok
- Gázkészülékek
- Orvostechikai eszközök
- GLP (jó laboratóriumi gyakorlat az emberi gyógyszerek területén)
- GMP (jó gyártási gyakorlat az emberi gyógyszerek területén)

Várható bővítés:

R+TTE, nyomástartó berendezések, ATEX, játékok

A Tanács 93/465/EGK határozata a megfelelőségértékelési modulokról és a CE megfelelőségi jelölésről (2) az ún. **Globális megközelítés**

„A” modul: gyártói megfelelőségértékelés

„B” modul: típusvizsgálat

„C” modul: típusazonossági vizsgálat

„D” modul: a gyártás minőségbiztosítása

„E” modul: a termék minőségbiztosítása

„F” modul: termékellenőrzés

„G” modul: egyedi ellenőrzés (mindendarabos ellenőrzés)

„H” modul: teljes körű minőségbiztosítás

Európai Szabványügyi Szervezetek (3)

CEN	Európai Szabványügyi Bizottság European Committee for Standardisation www.cenorm.be
CENELEC	Európai Elektrotechnikai Szabványügyi Bizottság European Committee for Electrotechnical Standardisation www.cenelec.org
ETSI	Európai Távközlési Szabványügyi Intézet European Telecommunication Standards Institute www.etsi.org

**AZ EURÓPA FÜZETEK SOROZAT KÖTETEI
AZ ITDH EURO INFO KÖZPONT INGYENES KIADVÁNYAI.**

JELLEN KIADVÁNY A PHARE HUIB/2001/OT01 TWINNING PROJEKT TÁMOGATÁSÁVAL JELENT MEG.

**Megjelent az ITDH kiadásában
Felelős kiadó az ITDH vezérigazgatója
Szerző: Mónus Ferenc
Sorozat szerkesztő: Winkler Istvánné**

**© ITDH 2003
ISSN 1419 3477
ISSN 1589 5475
ISBN 963 210 644 X**